

Gondolatok 2016. december 30-án, a Szent Család ünnepén

[Sir 3,2-6.12-14](#); vagy: [Kol 3,12-21](#); [Mt 2,13-15.19-23](#)

A [Sirák fia könyvében](#) egy idős, már sokat megélt nagypapa osztja meg élettapasztalatát, bölcsességét a zsidó vallási és kulturális örökség védelmében. A Kr.e. II. század elején készült bölcsességi könyv a mindennapi élet számos fontos területére kitér és rögzíti a helyes életmód egyfajta summáját. Az eredetileg oktatási célokat szolgáló műfajban (másál) írt útmutató könnyen memorizálható mondásokat, tanácsokat tartalmaz.

A mai napra kiemelt részben a gyermekek szülőkkel szembeni helyes viselkedését olvashatjuk: „Kincset gyűjt, aki **megbecsüli** anyját, aki **tiszteli** atyját...”, aláhúzással, hogy a szülők lenézése nem emeli a gyermek elismertségét, épp fordítva van: „a meg nem becsült apa szégyene a fiának”. A tanítás hangsúlyozza, hogy az apai-anyai tekintély nem csorbulhat a szülők fogyatkozó ereje, öregkori tehetetlensége miatt sem, nem lesajnálni, hanem tisztelettel gyámolítani kell őket.

- *Milyen mulasztásaim/szeretetlenségeim vannak a szüleim iránt?*
- *Mi okoz nehézséget ezen a területen?*
- *Hogyan nevelem gyermekeimet, a rám bízottakat a szülői tiszteletre?*

Ma – szokatlan módon – két olvasmány közül lehet választani, a másik szentírási hely [Pál apostol kolosszeieknek írt leveléből](#) kiemelt részlet.

A birkatenyésztésnek köszönhetően jómódú [Kolossze](#) lakóiból szervezett egy viszonylag nagy keresztény közösséget Epafrász, aki a felmerülő nehézségek megoldásában és a tévedések fölszámolása érdekében Páltól kért tanácsot, segítséget. Az Epafrász által elmondottaktól inspirálva írta meg (valószínűleg a római fogság idején, és valószínűleg) Pál a levelet, amely kódexként a kor társadalmi erkölceit tükrözi, azonban a sajátos kolosszei helyzetre nem utal.

A ma idézett levélrészletben is a keresztény etika távlatai vetítődnek elénk, rögzítve a helyes viselkedés ismérveit: „Isten szent és kedves választottjai” irgalmasak, jóságosak, alázatosak, szelídek, megbocsátók és béketűrők. Az egymás iránti szeretet a „tökéletesség köteléke” – írja Pál. Szinte adódik a kérdés: elégséges az, ha csak a „kötelékbe” tartozókkal szemben viselkedünk jóságosan (szeretettel)?

Az apostol elvárásaként fogalmazza meg azt is, hogy „bölcsességgel tanítsátok és intsétek egymást”. Mások tanítása nagyon felelősségteljes feladat, sok-sok előzetes tanulással jár, és szükséges hozzá egy kis pedagógiai jártasság is. A megintés, a „testvéri feddés” gyakorlása talán még nagyobb körültekintést, felkészülést igényel, a tanítói kompetencián túl nélkülözhetetlen a pszichológiai tájékozottság és az emberi természet ismerete is.

- *Töreksem-e tanítói feladat ellátására?*
- *Kiket szoktam „bölcsesten” tanítani? El tudom fogadni a kritikát? Hogyan viselem, ha engem „bölcsesten” tanít valaki?*

A következőkben feleségeket és férjeket, gyerekeket és szülőket szólít meg a levél írója: „Asszonyok, engedelmeskedjétek férjetekeknek, ahogy illik az Úrban! Férfiak, szeressétek feleségeiteket, és ne legyetek kemények irántuk! Gyermekek, fogadjatok szót mindenben szüleitekeknek...”.

Pál – a levélben megfogalmazott iránymutatással – látszólag a korabeli házasságmodellről alkotott szemléletet rögzíti, azonban az „ahogy illik az Úrban” kitétel akár felül is írja azt, legalábbis a mai gondolkodásmódunk tükrében. Ha a férj gyengéd, szeretetteljes vezetéssel áll a család élén, a feleség önkéntes, felelős szolgálattal bele tud simulni a családi feladatok ellátásába. Tehát nem az engedelmesség, hanem az elköteleződés a jó szó az egyenlő felek szeretet-kapcsolatában, melyben a férfinak és nőnek egyaránt meg kell tennie a tőle telhetőt, hogy közelítsék a szentháromság-mintájú házasság normáját.

A patriarchális családmódban az apák rendelkeznek gyermekeik felett, örvendetes, hogy Pál igyekszik szelídíteni hatalomgyakorlásuk módját: „...ne keltsétek fel a haragot gyermekeitekben, hogy kedvüket ne veszítsék!”. Az anyáknak nem volt (nincs?) szükségük ilyen figyelemztető korlátra (korabeli státuszukból adódóan sem).

- *Melyek az asszonyi, melyek a férji erények a szentháromság-mintájú házasságban?*
- *Vajon szükségszerű, hogy családon belül is legyen domináns fél (vezető)?*

A mai evangélium a Szent Család Egyiptomba meneküléséről szól, miután az angyal figyelemzteti álmában Józsefet, hogy Heródes a gyermek életére tör. A pontos útvonalat nem közli Máté (viszont az [apokrif iratok leírják](#) részletesen), mert szerkesztői elve szempontjából ez nem lényeges, nem történeti elbeszélés a célja, hanem szimbolikus igazolása annak, hogy a *názáreti* Jézus az emberiség szabadítója (Egyiptom pedig a szolgaság és a bűn jelképe).

A történet központi szereplője ezúttal József, ő kerül kapcsolatba az anyjával, megszervezi és véghezviszi a menekülést, majd a hazatérést. Bizonyára az egyiptomi tartózkodásuk alatt is megteremtette a szükséges életfeltételeket családjá számára, és Názáretben ismét létrehozta megélhetésük alapjait, fedelelet készített a Szent Család feje fölé, gondoskodott életük-ről, ellátásukról. Már a Gyermekek születésének hírüladásakor megtudhattuk, hogy József *igaz* ember volt (másoknak nem ártó, az Isten törvényeihez igazodó, imádságos lelkületű), aki a küzdelmek, kemény válsághelyzetek megoldása során a keresztény családfő mintaképévé érett.

Annyi derül még ki Máté leírásából, hogy a Szent Család migrációja ideiglenes volt, mihelyst lehetett, visszatértek saját földjükre, nem maradtak Egyiptomban. József a hazatéréskor sem felelőtlenül választotta meg letelepedésük helyét: „Mivel meghallotta, hogy Arkelausz uralkodik Júdeában apja, Heródes helyett, félt odamenni.”, ezért körültekintően Galilea vidékein keresett új lakóhelyet. (Názáretben.)

[Mennyire eltér József, a gondos, családját védelmező apa képe Ábrahámétól, akit hite miatt szintén igaz embernek nevez a Biblia, de aki egyik fiát (Izmael) és annak anyját (Hágár) elüldözi otthonából a sivatagba, a másikat pedig (Izsák) majdnem feláldozza (megölné).]

Nem tudjuk, de lehetséges, hogy más családok is kimenekítették gyermeküket Heródes őrült féltékenységének pusztítása elől. Mi csak ezt az egyedi esetet ismerjük, de a történelem során folyamatosan szükség volt a családok, embercsoportok menekülésére vészhelyzetekben – az ellenség elől, a háborús téboly rombolása, természeti katasztrófák stb. miatt.

Az utóbbi években fájdalmasan aktuális és megdöbbentő mértékű a menekülő családok ezreinek képe környezetünkben is. A híradások Európában már „globális menekültválságról” szólnak.

- *Mit gondolok a menekültek befogadásáról? Ismerem a tényeket? Felkészült vagyok?*
- *Miben tudok segíteni az életüket mentő, menekülő családoknak? Befogadnám őket?*

(Végh Györgyi)

Giotto di Bondone: Menekülés Egyiptomba (freskó)